

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

LITERATUR'A PROVENÇALA.

(Continuare.)

Dintre romanurile antice provençale pastrate unul e „Girart de Roussillon“, din ciclul miturilor despre Carolu cel mare, compus pre la inceputulu seculului XII. Obiectulu romanului cestionatu, carele in privinti'a estetica nu pre e de valóre, lu-formédia certe sí resbele necontentite intre comitele Girartu de Roussillon sí între domnitoriulu Franciei Carolu Martelu.

Altu románu, apertienutoriulu ciclului de mituri ale asiá-numitului cercu de mésa (Tafelrunde), se intitula „Jaufre“, fiulu lui Doon séu Dovon, si enarédia faptele eroice ale acestui june cavaleru, victori'a lui reportata asupr'a giganticului Taulatu de Rugimon, carele si-rideá sí de regele Artus, iubirea lui curata càtra frumos'a Brunesa sí iubirea acesteia càtra Jaufre, sí in fine pompós'a nunta a amoresiloru intemplata la curtea lui Artus. Estu románu, carele datéza depre la inceputulu seculului XIII. sí alu carui inceputu ne aduce aminte pre „Rolandu furiosulu“, se numera in privinti'a ideiei sí executárii între cele mai eminenti romanuri ale evului mediu.

„Philomena“ din ciclulu miturilor despre Carolu cel mare, e scrisu in prosa intru onórea claustrului dela Grasse nu departe de Carcassone. Multu se disputara in secululu trecutu eruditii asupr'a tempului, candu s'a compus acestu romanu; pre urma Lebeuf cu Raynouard sí altii i designara

loculu între scrierile seculului XIII. ¹⁾ — Actiunea incepe cu unu consiliu tienutu la Carcassonne, care urbe Carolu cel mare o ocupase pre atunci de la Saraceni; se decide asediulu Narbonnei; pe cale imperatulu intemeiédia intru o vale macra, nefruptifera unu clastru, care se se numésca in opuse-tiune cu natur'a vâii Grasulu (la Grassa). Edificiulu, cu tóte atacurile sí asalturile Saraceniilor, contr'a caror'a se destinge Rolandu, se termina, si decàtra Carolu si nobilli lui se dotédia imperatesce, instituindu-se unu abate, pre carele mai tardiu pentru portarea rea lu-ucide insusi Carolu cu man'a sa. Pana candu Carolu opumnédia Narbonn'a, clastrulu cu ajutoriulu lui Ddieu se apera cu bravura in contr'a unui asaltu subitu alu Saraceniilor. Invingundu-i pre acesti-a imperatulu, serbédia pascale in abati'a acést'a, inaugurata sí consacrata de insusi Domnulu Christosu, si cu plecarea imperatulu càtra Ispani'a se finesce actiunea.

„Mai incolo romanurile „Despre Santulu Gralu“ séu „Despre Titurelu si Parcivalu“ de Guiotu Provençalulu, sí Istori'a frumósei Maguelone,“ scrisa catra finele seculului XII. de calugherulu din Maguelon'a Bernardu de Treviez, inca

¹⁾ Parerile diverse a se vedé la *Catel Histoire de Languedoc*; *Montfaucon Bibliotheca bibliothecarum*; *Raynouard Choix* etc.

paru a fi fostu de origine provençale. Apoi renumitul liricu provençale Arnoldu Daniel, cu tôte cà, precumu aretaramu mai susu, poetii lirici nu se prea indeletniciá cu poesie epice, dupa marturi'a lui Dante, Ludovicu Pulci (pre la 1480), Torquato Tasso sî Petrarca,¹⁾ scrise asemenea románurile „Despre Rinaldu séu Renaut“ si „Despre Lance-lotu“. Unu románú provençale despre „Andrieus de Franci'a“ care erou din iubire nebunésca (de las amors enrabyadas) càtra regin'a Franciei se sinucise, se atribue trubadurului Pons de Capdueil séu Pons de Brueil. Farmecatoriulu románú „Tristanu sî Isold'a“, din carele citédia mai multe cercustantie dejá Ramboldu de Orange pre la 1150, cumu sî romanurile „Floris sî Blancaflóre“ sî „Seguinu sî Valens'a“, la cari alude contempuran'a lui Ramboldu de Orange comites'a de Die, inca paru a fi fostu prototipurile provençali ale respectiveloru romanuri franceze septentrionali.

Novele ni se pastrara: un'a alegorica scrisa de Petru Vidal, in carea poetulu, — aparendu-i amórea, grati'a, pudicitia si onestitatea, — conversédia cu amórea despre afaceri morali sî politice; mai departe „Jalusulu pedepsitu“ si „Tribunalulu de amóre“, ambele de Raimondu de Vidal; naratiunea „Despre doi cavaleri“ de Lanfrancu Cigala, in fine „Antiphonoru, dam'a sî papagalulu“, de Arnoldu de Carcasses.

Mai memoràmú legendele: „Viéti'a santului Honoratu“ intemeiatoriului abatiei de Lerins (mortu in 429), de Raimondu Ferant; apoi fragmentele din „Viéti'a santului Amantiu“ episcopulu de Rhodéz, tradusa in prim'a diumetate a secului XI. din latinia, sî totu depre acelu tempu fragmentulu de legenda despre „Viéti'a santei Fides“, cumu sî „Minunile santei Fides“, compuse tóte in viersuri parte alesandrine parte de optu silabe, sî unele cu tirade lungi de cadentia.

Inchiiámú poemele provençali epice cu „Istori'a resbelului albigensu“, cronica rimata de Guiliemu de Tudel'a, statatória din mai diece miie de viersuri alesandrine, in carea auctoriulu enarédia numitul resbelu de la inceputulu lui pana la 1200 cá martoru oculariu, sî de acea posiede nu puçina valóre istorica.

XIV. *Poesi'a didactica sî pros'a.* Acést'e fú cultivata cu diligintia deosebita la Provinciali, cá sî preste totu la altii in evulu mediu, sî anume atátu cea scientifica, câtu sî mai alesu cea morale sî basericésca.

Din prim'a clase amintimu „Breviariulu iubirei“ de Matfre Ermenguau, sub care titlu curiosu auctoriulu ne dede pre la 1258 in 27.000 viersuri de optu silabe complecsulu a tóta scienti'a din tempulu seu. Elu adeca, dupa distinctiunea intre iubirea cerésca si pamenténa séu ne-creata sî creata sî dupa definitiunea arborelui iubirei, tracta despre circululu lui Ddieu, primulu pre arborele iubirei, despre fiinti'a sî suit'a lui

Ddieu, despre diavoli, numele, locuinti'a si influinti'a loru asupr'a ómeniloru, cumu si despre tentatiunea primului omu. Vine apoi la descrierea fizicale a lunei, a corpuriloru ceresci, a elementeloru, a celoru siesesprediece venturi, a noriloru, a celoru siese etáti ale lunei, a naturei sî poterei planteloru, paseriloru, pesciloru, sî animalieloru sugatórie. Ajunge la fisiologi'a omului sî istori'a omenimei, la filosofi'a morale, dreptulu naturei sî alu giutiloru. Trece la diversele stári, incependu de la imperati sî regi pana la industriari sî díleri. In fine dupa istori'a lui Christosu sî biografi'a santului Andreiu, desvólta iubirea dintre barbatu sî femeia, admoniédia incontr'a periceloru acestei pasiuni, aréta iubirea adeverata cu citate pro sî contr'a din trubaduri, si termina cu iubirea dintre parinti sî copii sî cu crescerea acestoru din urma.

Totu cam asiá ceva, numai multu mai scurtu e „Tesaurulu“ maestrului Petru de Corbian, statatoriu din 840 de alesandrine de un'a si acasi cadentia. Mai pre largu tracta despre musica, propunendu bine metodulu lui Guittone sî Boethiu, sî vedi-bine numerandu intre scientie sî istori'a fabulósá deprin románuri, cumu sî necromanti'a, geomanti'a sî augurieles.

Mai memoràmú „Convertirea ereticului“ de calugherulu dominicanu Izarn, o disputa teologica intre auctoriu si unu episcopu albigensu; „Despre paserile venatoresci“, adeca despre crescerea, nutritirea sî morbiu acestor'a de Daude de Prades; si „Instructiune pentru joculatori“, un'a de Guiraut de Cabreira, sî alt'a de Guiraut de Calanson, amendoue inse de valóre pentru istori'a poesiei de arte.

(Va urmá.)

DR. GREGORIU SILASÍ.

TRECUSI PE LANGA MENE...

Trecusi pe langa mene
Cu nisce pasi usiori,
Si cându priviu la tene
Me prinsera fiori

De farmeculu ce este
In ochi-ti plini d'amoru
Si 'n faci'a t'a cea alba
Si-'n umbletu-ti usioru.

Si-atunci intr'o clipita
In sinu-mi s'a aprinsu
O tainica sêmtîre...
Unu doru, unu focu nestinsu.

Precum inse in nópte
O stéua de pe ceriu
Dispare in abisulu
Eternului misteriu:

Asia in a mea cale
Venisi pe unu minutu,
Si éراسi pe... vecia
Te-ai dusu, ai disparutu.

De-atunci te cautu vecinicu
Si umlu 'n urm'a t'a. —
Dar' nicairi in lume
Eu nu te potu aflá!

FLORIANU SELAGIANU.

¹⁾ Dante *Alighieri* Purgator. XXVI, 118; cfr. Parad. XVI, 13; Lud. Pulci *Morgante maggiore*; Petrarca *Trionf. d'amore* IV, 40—44.

Strad'a Carmen Sylv'a.

— ROMANU. —

(Urmare.)

XXIX.

Pierduta.

De asta-data 'lu puserà pre Traianu in o in-chisóre mai rea cum de fusese odai'a, in care dormise cându 'lu aduserà dela Riulacu. Dar' acést'a impregiurare nu-i facù nici o impresiune, asia de multu 'lu cuprinsese o apatia nespusa.

Têmpulu i trecù fôrte greu, i se pareá cã s'a strecuratu unu secolu intregu de cându 'lu in-chisese si totusiu nu doriá cã se fie scosu de acolo.

Ce se fi si cautatu in lume, unde ajunse a nu mai fi bonu decãtu a tulburá viitoriulu póte chiar' si pacea sufletesca a acelei fiintie pentru care fericirea edenului nu i-se paruse destulu de buna.

A mai dori, cá Corali'a se-si unésca sôrtea s'a cu a lui acum cându aveá se tréca prin cine scie ce judecati si persecutiuni, ar' fi fostu unu pecatu de mórte din partea lui.

Traianu nu mai mesurá têmpulu, dar' chiar' déca i-ar' fi venit pof't'a a-lu mesurá, n'ar' fi fostu in stare a spune, câte díle si nopti trecuse de cându 'lu tieneáu inchisu, cáci i-se pareá cã pierduse facultatea de a numerá.

In realitate nu se strecurase decãtu numai o nópte si o jumetate de dí, cându venira se-lu scóta din chili'a s'a si se-lu conduca inaintea jude-lui de instructiune.

Pãulu Armicu erá unu magistratu tineru, prin urmare inca plinu de zelu. Totu elu luase in cercetare pre Traianu, cându cu prim'a inculpare redicata in contr'a lui si erá cam prevenitu in favorulu lui, cá-ci cá psihologistu talentatu recunoscuse in sufletulu amicului nostru unu fondu de moralitate reala.

Cu tóte cã se gramadisera cele mai convingátore indicia, cá nimeni altulu de cátu Traianu n'a potutu comite asasinulu in contr'a lui Pucle, Armicu nu voiá se créda. Ascultà pre toti afara de Traianu.

Nici depunerea servitoriului Hold, cá Traianu cu puçinu mai'nainte de a se sevêrsi crim'a, fusere in biroulu mortului, nici denuntiarea parcalubului, cá Traianu elu insusi se numise façia cu dênసు si cu Niculitia Barda asazinu, ba insarcinase pre acestu din urma cá se spuie ast'a unei domnióre, Coraliei dupa cum scimu, — nimicu din astea nu fù in stare a slabí opiniunea cea buna ce Armicu aveá despre Traianu.

Mai mare impresiune facuse asup'r'a s'a depunerea ovreului Laib, care-i spusese de politiele cele false, de defraudarea hartíloru de valóre, ce pretendeá cã Pucle ar' fi adusu in loculu politieloru cu subscrierile falitului Cseh, cá Traianu va

fi voitu se puie mân'a pe adeverinti'a de primire a hartíloru de valóre, ce de buna séma i va fi cerutu Pucle cându operase pretinsulu schimbu, si cá cu acésta ocaziune va fi sevêrsitu cruntulu omoru.

Laib nu se indoiá cátu-si de puçinu de culp'a lui Traianu, dar' acést'a opiniune a ovreului nu influintiá in modulu doritu pre judele de instructiune, ba din contra, pareá a-lu intari din nou despre nevinovati'a prevenitului, care se cam slabise puçinu façia de argumentatiunea destulu de motivata a ovreului.

Traianu intrase condusu de unu soldat^u de justitie si se oprise la usia obositu si apaticu.

„Poftimu mai aprópe“ dise judele de instructiune.

Traianu facù cátiv'a pasi care-lu aduse lângá mész'a lui Armicu.

„Scii de ce ai fostu arestatu?“ intrebà judele dupa-ce dictase grefieriului seu datele premergátore, pre care le scia de cându cu ultimulu interogatoriu.

„Nu,“ respunse Traianu asediatu.

„Casparu Pucle a fostu asasinatu a séra intre siépte si optu óre, — ce scii despre acésta crima?“ continuá judele.

„Asasinatu, ah! bietulu!“ esclamá Traianu cu o compatimire, care portá timbrulu sinceritatiei.

„Ce scii despre acésta crima,“ repetà judele.

„Nimicu . . . par'ca spuneaí, cá l'a asasinatu a-séra . . . eu inse suntu arestatu, nici nu mai sciu de cându,“ fàcù Traianu recadiéndu érasí in apatia s'a.

„Esti arestatu numai de a-séra, dupa sevêrsirea omorului si din caus'a lui.“

„Eu arestatu din caus'a omorului,“ intrebà Traianu trezîndu-se din abrutisarea s'a; „adeca ovreulu Laib indrasnesce a me invinovatí si de acésta crima,“ adause elu apoi scãrbitu.

„Nu numai dlu Avramu Laib a depusu in contr'a d.-t'ale, ci mi s'a adusu si alte indicii . . . Fost'ai a séra cá vre-o óra inaintea arestàrei d.-t'ale in biroulu asasinatului Pucle.“

„Da, am fostu, fiindu-cã Laib 'mi trimisese vorba prin servitoriulu bancii se mergu.“

„Sciu. Déca ai mersu ce-ai facutu? Mers'ai in birou, vediut'ai pe asasinatulu Pucle si vorbit'ai cu elu?“

„Nici nu am vorbitu cu elu, nici nu l'am vediutu. Usíle de dinainte eráu inchise, usí'a de din dosu inse erá deschisa, am intratu, dar' in lãuntru erá intunerecu. Am strigatu de vre-o dóue ori, neprimindu nici unu respunsu am esítu. In curte am intrebatu pre unu servitoriu de dlu Pucle, servitoriulu mi-a respunsu, cá déca nu este in birou, va fi esítu cu vre-o trebuintia pentru scurtu tîmpu in curte. Cu ast'a am plecatu.“

„Cãtu tîmpu ai statu in lãuntru in birou.“

„O minuta, multu dóue!“

„Dar' batist'a ast'a o cunosci,“ si judele i aretà batist'a cu care asasinatulu fusese calusiatu.

„Se vede a fi a mea, inse ce cauta acelu sânge pe dên's'a.“

„Este sângele asasinatului Pucle.“

Traianu siova! apoi întrebà :

„Cu ce monograma este semnata batist'a?“

„Cu monogram'a T. M.“

„Este a mea! Dómne Domnedieule, de unde s'a potutu umplé cu sânge versatu de unu asasinu sacrilegiu.“

„Batist'a s'a gasitu in gur'a mortului!“

„Dar' in fine,“ bâlbâi Traianu, „batiste cá astea voru mai fi avêndu si altii, monogram'a s'a potutu anume cósé, mirósá si a patchouli?“

Judele apropià batist'a de nasu si dîse: „dá, are unu mirosu de patchouli, cu tóte cá l'ar' fi fi potutu pierde prin ultim'a-i întrebuintiare.“

„Atunci nu mai sciu ce se dîcu. Batist'a este a mea, dar' in ce chipu a ajunsu in gur'a asasinatului, ast'a nu-su in stare a-mi esplicá.“

„Nu ti-a cadiutu cumv'a, când: ai intratu a-séra in biroulu asasinatului.“

„Nu-mi aducu amiute s'o fi scosu dia busunariu; inse éta pe cea de ieri o am aici, dar'... ha acum 'mi aducu aminte. Te rogu d.-te jude, cauta, nu gasesci cumv'a o péta de sânge mai vechia decátu cealalte, o péta cum se face, cându cinev'a 'si sterge mân'a déca s'a taiatu puçinu cu unu bricégu.“

„Este greu a constatá acumu asemenea lucru, dar' in procesulu verbalu se face mentiune despre o asemenea péta.“

„Atunci nu mai incape nici o indoiéla, este batist'a cu care m'am stersu la banca sâmbat'a trecuta, cându m'am taiatu la degetu ascutiéndu-mi unu creionu.“

Judele se adresà cátra grefieru:

„Dispune se se aduca preventulu servitoriu Ionu inamtea mea.

Grefierulu dete ordinele necesare.

„Déca ai poté aduce martori care se intáresca afirmatiunea d.-t'ale, cá a-séra numai vre-o minuta multu dóue ai statu in biroulu asasinatului Pucle, ti-ar' fi de mare folosu,“ reluà judele.

„Din întêmplare amiculu meu Nicolae Barda m'a insoçitu pâna la pórtá si m'a asceptatu acolo. Elu va poté adevérí, cá n'am lipsitu mai multu decátu am spusu.“

„Vomu ascultá si pe martorulu numitu. — Acum mai esplicá-mi inca unu cuvêntu ce ai pronuntiatu si care mi s'a raportatu. De ce, cându te-ai despartitu de amiculu d.-t'ale pentru a fi adusu la arestu, l'ai rogatu se spuna cuiv'a cá ai fi unu asasinu.“

Traianu se inrosí, dar' tàcù câtv'a timpu, se vedeá cá se lupta cu sine însusi apoi dîse: „Déca atêrna viét'i'a mea dela respunsulu la acésta întrebare, luati-mi-o, cá-ci nu potu raspunde.“

Ionu, servitoriulu dela banca, fù adusu in acestu momentu.

„N'ai gasitu de sâmbata si pana astadi, prin birourile bancii vre-o batista cá si ast'a,“ 'lu întrebà judele.

Ionu raspunde indata cu decisiune: „nu!“

„Bine întielesu, o batista curata, dar' de felulu cum e ast'a,“ continuà judele.

„N'am gasitu nici o batista... dar' de vediutu am vediutu un'a, care sémena cu ast'a?“

„Unde?“

„In cabinetulu directorialu pe més'a unde scrisese dlu Mistrelu.“

„Si ai lasatu-o acolo?“

„Da!“

„Este si acum acolo?“

„Ba nu!“

„Mi pare cá voiesci se-ti scótemu vorbele cu unu clește. Unde este dara acea batista?“

„Nu sciu; de ieri cátra séra n'am mai vediutu-o.“

„Afara de d.-t'a, a mai intratu cinev'a in acelu cabinetu de-cându ai vediutu batist'a si pâna a séra.“

„Domnii functionari si dlu vice-presiedinte au umblatu si au statu acolo.“

„In fine nu bânuiesci pe nimeni cá ar' fi luatú batist'a?“

„De bânuitu, am bânuitu pe cinev'a, dar' mi-e frica se spunu.“

„Dinaintea mea, care suntú judecatoriu si care trebue se scia tóte, esci datoriu a spune totu ce scii. 'Mi pare inse, cá d.-t'a ai luatú batist'a si umbli cu mintiuni, sciindu cá ce insemnatare are cercetarea acést'a“

„Se me bata Domnedieu, déca am luatú-o eu. Ce-i dreptu — nu-i pecatu. Vediéndu cá nimeni nu întréba de dên's'a, 'mi pusesemi in gându se o ștergu, dar' tocmai cându am voitú s'o punu bine nu mai erá pe mésa, o luáse... dlu vice-presiedinte Laib.“

„Baga bine de séma ce vorbesci,“ 'lu admonestà judele, oprindu prin unu gestu imperativu pe Traianu, care voiá agítatu se dîca cev'a.

„Se ve spunu cum a fostu, apoi judecati si d.-v., atunci cându am mersu in cabinetulu directorialu am vediutu batist'a pe mésa, avé o péta de sânge. Se va fi taiatu dlu Mistrelu la degetu, 'mi dîsei, si dupa-ce s'a ștersu a uitatu batist'a aici. Déca nu va întrebá nimeni de ea, am s'o dáu pe rachiú. Asiu duce-o acasa, dar' prea are unu mirosu greu, m'ar' sêmtí nevést'a mea si ar' voi s'o opréscá pe sém'a ei. Pâna mâne séra 'si va mai pierde din mirosu. Marti adeca eri, dlu Laib a statu tóta díu'a in cabinetu, dar' nici pe departe nu m'am temutu, cá va pune batist'a in busunariu. De buna séma a crediutu cá este a s'a. N'a luatú-o cu voi'a nu, Dómne feresce.“

„Destulu,“ 'lu intrerupse judele, „duceti-lu inapoi.“

Dupa-ce remase érasi numai cu grefierulu si cu Traianu, judele continuà :

„Vice-presiedintele bancii te mai invinovatesce, cá in locu de nisce hártfi de statu ce asasinatulu Pucle ti-ar' fi predatu cându cu falimentulu Cseh in schimbu pentru acceptele cu subscrierea faltilorú, ai pusú in portofoliu nisce accepte

Dintre placerile iernei.

PRE GHIATIA.

IN BALU.

cu subscrieri false, ér' hârtiile d. valóre le-a defraudatu! Ce ai se respundi la ast'a!"

„Vice-presiedintele bancii nu póte nici-odata dovedi aceste lucruri, pe care le sustiene numai pentru-cá se me pèrdia, séu póte si pentru cá se scape de plat'a politieloru.“

„Dar' politiele suspecte nu se vedu trecute in registrulu bancii.“

„Ast'a-i o mare gresiéla, din parte-mi... nu mi-o potu esplicá decátu prin faptul, cá in díu'a cându a decursu schimbarea politieloru me aflám in mare agitatiune... exercitám pentru prim'a óra functiunile de loctiitoriu-directoru...“

„Interogatoriulu este incheiatu pentru astadi.“

„Potu se mergu?“

„Da, vei fi recondustu in chili'a d.-t'ale.“

„Nici o sperantia dara!“ esclamá Traianu frecându-si mâunile.

„Ba din contra, ai multa sperantia cá vei scápá preste vre-o trei, patru díle.“

„Perduta, perduta,“ repetá nefericitulu in sine, „domneca, ángerulu meu devine soçi'a altui'a.“

(Va urmá.)

TEOCHAR ALEXI.

Adio.

— Schitia. —

Siedeáu sub teii de lángha isvorulu a càrui ro-potu dulce méná prin creerii si inim'a lor, echoulu imbetatoriu alu fericiei. Mânile li-eráu inleştate. Ochii loru càutáu prin crengi radiele domnediescului sóre. Peptulu ei cresceá la dulcele seu respiru; inim'a lui se înaltíá la síoptele ei dulci.

Eráu fericiti. Audiáu cum cresce érb'a, cum sioptesce frundi'a, cum ciripescu paserile. — Ea erá tinera si frumósa. Lumea o cunosceá din ajunsu, cà-ci cându mergeá pe strada, pre toti i robiá cu privirile ei. Tain'a amorului abíá cá-si atinse arip'a de inim'a si sufletulu ei. Femeile o pismuiáu, barbati cadeáu inaintea ei. Dílele vietiei i zimbiáu, si nu cunosceá nici lacrimile nici dorerea. Erá fãrã gánduri, fãrã grigi. Inim'a ei erá frageda, curata si o puternica vietia cuprindeá in hotarele s'ale. Nevinovat'a i erá séngurulu stapénu. Comori bogate de virtuti, eráu averea ei.... — serman'a Nelli.

Si cumu siedeáu sub teii pletosi, o caprióra nimeri pre o poteca din faci'a isvorului. Sprinten'a, frumós'a, spariós'a si dragalasi'a caprióra i zarí, si zapacita nu sciá încàtrâu se dee. Sari in isvoru. De spaima bietulu animalu remase pironitu pe locu. Ei au saritu spre ea, Nelli o prinse de grumadiu si o sarutá. Tremurá capriór'a. Respirulu ei erá aprópe de asfixie. 'Si umflá odata nãrile tare, scuturá din capu cá-si-cându le-ar' díce adio, si cu o saritura neasceptata se smulse din brãciele loru. O luá pe poteca in susu. Ei o urmãrirá neincetatu, pâna cându apucá in adênculu desísiului.

Erá primavér'a. — Viéti'a erá in codru, in isvórele si tóte ale lui. Miresmele dulci, calauzite de vèjaitulu frundiiloru scoboriáu spre margiule padurei si de-aco'o luându-si aripi din seinu, treceáu prin câmpia bogata de flori. pe pagistele indesuite cu miriadele insectelor. Erá asiá de frumósa acésta dí de Maiu.

Prin desísiulu codrului gonián capriór'a, Nelli cu iubitulu ei. — Fug'a loru inse erá zadarnica, cà-ci timidulu patruvedu apucase in grosulu padurei, de unde nu se mai poteá zarí.

Ei ajunsera la „isvorulu dorului“ unde invitati de muschiulu verde si móle, siedeáu.

— Dulce caprióra, câtu de frumósa, de maiestatica pare figur'a t'a astadi. Rafaelu te-ar' schimbá cu Madon'a lui.

— Da, da, o fi si n'o fi, ... o fi si n'o fi Niculitia.

Elu rupse o crénga de teiu si i-o predá ei. Nelli o primí cu reserva apoi intorcându-se pe alta parte, bufni in rîsu. Niculitia nu observá. Rupse alta crénga si apropiându-se de ea incepú a-i desmierdá cu frundiele ei, frumós'a-i figura a capului. Ea atunci se scolá, pasí spre elu facându-i cu maram'a unu modestu complimentu. — Isvorulu stá pe locu si priviá spre ei. O ninsóre de flori de teiu le acoperiá fruntea, cându Niculitia apropiându-se de Nelli i furá unu sarutat. Ei atunci ametiti de dragoste, plecara pe urm'a capriórei.

Nelli apucá inainte. Niculitia intãrdíindu o pierdú din vedere.

In puçina vreme ei se pierdura prin desísiu. Abiá târdíu se întèlnira, apucându spre casa. Cându ajunsera in coltiulu stradei, se despartira cu unu „adio.“

II.

A trecutu multa vreme de-atunci. Niculiti'a siedeá intr'o séra lángha feréstr'a deschisa. Lun'a resariá din adênculu azurului, incungiurata de miliónele de stele.

Abiá murise díu'a. Tacerea erá completa. Nici bórea nu se sèmtiá, nici siopotulu linu si dulce alu meriloru nu se audiá de lángha gémuri. De-odata inse pre feréstr'a deschisa, intrá o turturica. Niculiti'a o privi cu óre-care frica dulce, si i-se pariá cá paserea din ce in ce capeta o alta figura. De sub ariple ei resarián tainicu dóne brãcie albe si moi; in giurulu capului o ghirlanda de auru, jucându tu mti de coloru la radiele lunei. In curéndu, turturica i-se parú preschimbata intr'o gingasia fetióra. Buzele ei tinere si trandafirii, zimbiáu asiá de dulce, ér' carmenulu din obrãzi tremurá sub rîsetele ei. Ochii ei mari si negri se invèrtiáu in orbite cu-o agerime deosebita. In adêncimea loru, lui Niculitia i-se pareá, cá e cuprinsa lumea cu comorile ei de bogatii. Unu velu aibu si curatu cá róu'a, i coperiá intregu trupulu din crescetiu pana in talpe. In mân'a ei tiéneá lauri. Leganându-se incetu si dulce pasí spre Niculitia si-i atinse umerulu dreptu cu laurii. Elu atunci tresari. 'Si frecá pleópele cá-si-cându s'ar' fi tredítu din somnulu de veci. I-se pareá cá lumea

se prefăce într'unu punctu, precându elu cu ea luati de unu vântu linu si dulce grabiau spre nemurire.

Dar' într'unu momentu ea disparu pe ferestra, si inaltându-se spre ceriu, in urm'a ei lasă se se vedea o lumina viua, chiar' atunci cându elu avea de gându se-i prinda mân'a, se-i sarute obrazii... si se-i spuna, câtu de multu o iubesc. Printre rëndurile de stele unde s'a ascunsu ea, spatiulu se facu rumenu că jaraticulu. — Niculiti'a sânti o sgduitura puternica in intregulu seu si dupa o pauza scurta esclama: — „Veditute-am „sfânta fetiöra a inchipuiriloru mele. Te-ai scoboritu la mine se-mi spuni multe si se nu te intielegu. Se-mi spuni, că pe urm'a t'a zadarnicu „voiu umblă pamëntulu. Se-mi spuni, că singura „inim'a e stapên'a vietiei, că singuru sufletulu „meu este celu-ce me conduce, — si tu n'ai scitutu, „că eu pré sum slabu a-ti urmă tfe, fetiöra ma- „rita a fantastei, préa suntemu departe unulu de „altulu... Eu cõpilulu suferintieloru, osënditu se „sëntiescu dorerea vëntului, cându umbla pribegu „prin munti, vâi si câmpii, se sëntiu veniuulu „amaru a cântecului mortii Ei, si pe arpile doinei „se-i trimitu dorerile mele in lumea nefintiei. „Tóta avuti'a mea se fia o lyra, tóta mintea si „inim'a mea se jaca in câtev'a corde. De ce ai „venitu la mine fetiöra poesiei, de ce ai scoboritu din inaltimile t'ale ceresci, in lumea nôstra „de patimi si miserii, in sufletulu si inim'a unui „têneru cântaretiu?

„O, poesia! tinereti'a inimei, sufletulu celoru nein- „sufletite, intruparea doreriloru si a sântiriloru. „O, poesia! ângeru candidu, cu aripi din frême- „tulu maretiloru codri, cu ochi din perlele isvõ- „reloru curate si adênci, cu glasu de auru indum- „nedieitu! de ce te-ai scoboritu in sufletulu meu, „in lumea mea de nimic'a? De ce nu mi te-ai „aretatu in er'a betrânetiei, ori atunci, cându „urechi'a mea ar' fi auditu huruitulu sarbedu si „tristu alu brujiloru de tierfna, ce-oru se se ros- „togolêsca odiniöra, pe sicriulu meu? O, poesia, „poesia! câtu de dulce esci, câtu de amara esci!!“

III.

Palida si slaba, abia remasa in vietia Nelli siedeă pe patulu ei de suferintia. Tremurându 'si intiuse spre elu mân'a, ce eră apröpe despoiata de carne, si abia cu mare greutate i rostii câtev'a siöpte de mângaiere. Sênulu ei descrescutu incepu a se redică la respirulu greu si apröpe nadsitu. Ochii ei de o frumsetia clasica, langedi de suferintie si-i întörse pre elu, si-lu privi asiă de cu durere, asiă de cu sete. Câtev'a lacrimi isvorite din adênculu dorerei brazdău obrazii a căroru carmenu 'lu inlocuia simptomele mortiei. Perin'a de sub frumosulu ei capă de-asemena eră uda de lacrimi.

Niculiti'a, lovitu in sufletu de tristulu casu, stă radfmatu de stavil'a patului ei. In vietia lui de pâna atunci, numai asta-data sânti fric'a si

dorerea stapênindu-lu cu deseversire. Prin mintea lui treceău felii si felii de idei.

Nu eră chipu se-si pöta retiêné plânsulu. Se întörse si plecă spre ferestra. 'Si usioră dorerea inimei printr'unu sfoiu de lacrimi, a căroru isvoru eră nefericirea ce o ajunsu pe Nelli.

— De ce plângi, Niculitia? O, nu plânge iubitul meu, nu plânge. Mai bine este asiă. Ni-a fostu ursitu se ne despartîmu in flörea tineretiei. Eu am traitu atât'a, câtu se potu muri. Tu nu ai traitu inca destulu, pentrucă n'ai iubit destulu. Iubirea e vietia cea mai perfecta, cea mai inalta. O clipa de iubire este unu vécu de ani; si câte clipe au trecut decându eu... Nu mai potü dice nimicu. Tacü napadita de lacrimi.

— De cându tu me iubesci, — reluă Niculitia.

— Da, de cându eu te iubescu... si te iubescu cu unu doru preste mesura, si de doru adese-ori mi se impainginau ochii, mi se sdrobiă inim'a, si plângeam, plângeam de durulu teu. Ea apoi se întörse cu faci'a cătra parete si versă lacrimi.

Lui Niculitia i se sdrobiă inim'a. Sântia vietia lui lipita de bõla ei, si pe nevrute i priuse mân'a apröpe uscata si rece. Mam'a ei atunci intră. I intiuse o lemonada. O beu asiă de cu sete... apoi adormi. —

Trecura döue zile. Eră spre inserate. Niculitia érași veni la ea.

— Ce chipu se vede la capatiulu meu Niculitia draga? — O, ce frumoșă femeia. Velulu ei cu care 'si acopere trupulu, din crescutu pâna in talpe, este asiă de albu, asiă de finu. Ochii ei albastri mari si milosi se pironescu in ochii mei, si mai multu nu se misca. Buzele ei supte, violet-alburii din ce in ce pare că ingalbinescu, 'si pierdü elastici tatea, moru. Ele nu sioptescu nimicu. Niculitia draga, éta cum se apropie de mine, uite cum me prinde in braçiele ei... me duce... me duce... vai cum me duce de lângu tine.

— Linicesce-te, Nelli draga; nu e nimicu, nu e nimeni in odaia; suntemu numai noi singuri.

Elu se apropiă de ea; i netedi fruntea ce ardeă că foculu, si-i departă cu batist'a lui bobii de sudori, ce se ivisera dreptu presemne ale mortiei.

— Nu me lasă Niculitia... ea me duce... me duce de lângu tine.

Lui Niculitia inca i se pareă că vede chipulu. O figura de femeia, alba că zapad'a, rece că mörtea. Elu ameti, cadiu pe stavil'a patului ei si i-se pareă dintr'odata, că acösta femeia le unesco mânila pe veci.

Cându se trezi din ametiela, Nelli esprima unu adio stringându-i mân'a. Elu strigă pe mama-s'a, care grabi cu o luminare de cëra...

Lun'a priviă acestu tristu tablou. Prin crengele merului de lângu ferestra unu frömetu duiosu si jalnicu strabatea in casa. Stelele scoboriau par'că lângu ferestra loru.

— „Adio Niculitia“, siopti pentru cea din urma data Nelli, abia cu intielesu. Pleöpele ei cadiura, si dreptu urme din vietia ei curgeău

dóne përaie de lacrimi calde si curate pe obrazi in josa. Ea erá asiá de frumósa in acesta clipa sdrobotóre.

Prin përulu ei auria imprasciatu spre capatâiu, lun'a 'si ascundeá radiele, cându sufletulu ei se inaltá spre ceriu.

Traianu H. Popu.

CALETORIA INPREGIURULU PAMENTULUI in optu-diecei de díle.

Piesa de spectaculu cu cântece, dantiuri, evolutiuni si intrári, in 5 parti si 15 tablouri.

De A. d'Ennery si Jules Verne.

PARTEA IV.

Tabloulu 11.

Pe bordulu vaporului „Henriette.“

(Salonulu vaporului „Henriette“. In drépt'a scar'a (trepte) care duce pe podu. Giuru impregiurulu scenei usile cabineloru. In midiloculu salei o mésa lunga ovala, prin midiloculu carei'a trece catargulu de dindereptu alu corabiei. Impregiurulu mesei scaune, plafonu de sticla, prin care petrunde lumin'a dílei.)

Scen'a I.

Fogg, Archibald, Aond'a, Nemea (siedu impregiurulu mesei la prândiu), *Passepartout* (servece).

Fogg (fórt'e tare): *Passepartout*!

Passep. (care stá ingânduratu radímatu de paret'e se descépta din visulu seu): *Stapáne!*

Fogg: De diece ori te strigu inzadaru — si tu stai acolo radímatu si nu respundi!?

Passep.: Érta-me, n'am audítu nimicu, — adi par'-cà mi-e capulu tîntuitu.

Aonda: Dar' ce ti-s'a întèmplatu, *Passepartout*?

Archib.: Sciu eu ce-i lipsescu bietului diavolu! (incetu catra *Passep.*): *Banii cei furati!*

Passep.: Da, *Mr. Corsicanu* scie! Dar' ast'a inca nu e totu! — In momentulu ast'a me gândíam la unu visu fiorosu ce m'a torturatu in nóptea trecuta.

Toti: Unu visu!?

Passep.: O! a fostu grozavu, infricosiatu, tóta nóptea am avutu inaintea ochiloru flacar'a de gazu!

Nemea: Flacar'a de gazn?

Arch.: Care flacara?

Passep.: Flacar'a de gazu, pe care la plecarea nóstra din Londr'a am uitatu se-o stîngu si arde de-atunci in coatululu meu! — In visu am vedíutu facündu-se flacar'a totu mai mare, — deodata se redicá unu orcanu, — si fiindu-cà eu, nataraulu de mine, am lasátu pre lînga acést'a si feréstr'a deschisa, vèntulu apucá perdelele de muselinu, le redicá in aeru, — ér' ele fluturându in cóce si in colo, atíusera gazulu care ardeá si s'aprinserá in flacari luminóse. Foculu cuprinse mobilele, imbracamíntea de lemn a paretiloru camerei, cas'a intréga, edificiele invecínate, strad'a, apoi totu cartierulu din acést'a parte a orasiului,

— si in fine cându m'am desceptatu, ardeá Londr'a intréga pe cheltuial'a mea!

Fogg: Linisceste-te *Passepartout*, visulu acest'a nu se implinesce!

Passep. (cu indoiala): *Credi?*

Fogg: Unde ar' fi atunci pompierii, déca nu la focu? Foculu 'tu voru stînge. Celu multu camer'a mea se póte preface in carbuni.

Passep.: Pe cheltuial'a mea, — 'mi ajunge si cu atát'a!

Arch.: Ast'felu de visuri trebue se si-le scóta omulu dinu capu! *Melancoli'a* nu folosese nici-decum.

Passep.: Ai dreptate! (oftéza) 'Mi voiu dá silinti'a.

Fix: (travestítu cá bucatariu intra cu castróne (strachine) pline si le pune pe o masa de lînga paret'e in drépt'a; colórea négra a Negrului si-a pastratu-o).

Arch.: *Dómnelor!* béu in sanatatea domni'avóstra, si speru cà-'mi ve-ti respunde!

Nemea (ciocnesce cu elu): Oh cu placere, *Mr. Corsicanu!*

(*Fix* pune mâncarea pe mésa.)

Arch.: Adeca cu placere nu se póte tocmai díce, càci vinulu e totu asia de miserabilu cá si bucatari'a.

Passep. (intorsu catra *Fix*): *Misielulu* ast'a de *Negru* ne gatesce nisce lâturi de radacini, care si pentru *Hotentoti* inca ar' fi rele!

Arch. (privindu stachinele, ce le-a pus *Fix* pe mésa): Ce strachina mai e si ast'a? (catra *Fix*) *Jupâne* bucatariu, ce dobitocu ori lighióna ne-ai pus inainte?

Passep.: *Nó!* *Respunde*, amice *Domingo!*

Fix: Ast'a? *Epure de casa, Mass'a!*

Arch.: *Poti jurá* pre ast'a?

Fix: *Bunu epure de casa din Kentucky.*

Passep.: Si n'a stigatu „*miau*“ cându i-ai trasu pelea preste urechi?

Fix: „*Miau*“? Oh, nu, ast'a nu pisica, ast'a adeveratu epure de casa!

Passep.: Oh, nu, ast'a epure de casa „*falsu*“ si tu adeveratu otravitoriu.

Fix (la o parte): Pentru voi siarlataniloru, mâncarile mele suntu inca multu prea bune! Dar' rabdare numai, — in *New-York* am primitu deja mandatulu meu de a ve aresta, — si indata ce vomu pune piciorulu pre paméntu englesescu. —

Fogg (catra *Aond'a*): *Dómnelor!* Scusati déca nu suntu tóte asia cum ar' trebúi se fia. La sosirea nóstra in *New-York*, parchebotulu „*Chín'a*“ plecase si pluteá dejá de 24 de óre pe mare si pentru-cá se mergemu inainte, a trebuitu se me multiamescu cu acestu vaporu comercialu vechiu, — erá singur'a corabia, care stá gat'a se plece neintárdfatu.

Arch.: Se multiamimu lui *Domnedieu*, cà au mersu tóte asia de iute si bine! La inceputu nu voiá nici-decum capitanulu se ne iá cu elu!

Aond'a: Eu gasescu fórt'e comóda siederea nóstra pe bordulu vaporului „*Henriette*“.

Nemea: *Multiamita amabilei d.-vóstre in-grijiri!* *Mic'a englesa* ce am luat-u cu noi din

New-York cá cameriera, ingrijesce de noi minunatu de bine.

Aonda: Prin urmare se nu ve nelinisciti nici-decum pentru noi! Vomu fi pentru totu-de-a-un'a recunoscatóre, chiar' si capitanului Cormarty, déca ne va scóte la tẽmpu pe uscatu la Liverpool!

Fogg: Durere, nu ne duce la Liverpool!

Arch.: Dar' unde dracu?

Fogg: Suntemu pe drumu spre Bordeaux!

Toti (se redica): Spre Bordeaux?

Fogg (rece): Prin incarcatoriulu corabiei am reusitu se infrãngu incapãtãnarea capitanului si se ne iã cu elu cá caletori, cu tóta codirea lui; cu tóte astea n'am fostu in stare se-lu induplecu a-si schimbã lini'a s'a hotarãta odata. „Henriette“ avea povara pentru Bordeaux, prin urmare merge la Bordeaux.

Arch.: Atunci suntemu pierduti! Cum se ajungemu tocmai la tẽmpu in Londr'a?

Aonda: Si noi suntemu caus'a acestei pierderi de tẽmpu!

Nemea: Ast'a-i grozavu?

Fogg: Vedi bine cá totul a' fi pierdutu, déca n'am avé mijlóce cá totu se inconvoiamu in fine incapãtãnarea acestui vulpoiu betranu! (bate pung'a cu bani ce o are Passepartout la curea.)

Passep. (in parte): Oh, Domnedieule!

Fix (la o parte): Numai nu te gres' la socotéla!

Fogg: Vomu trebui negresitu se stórcemu cumplitu saculu nostru de bani!

Arch. (la o parte): Vai! vai!

Fix (rãdiendu la o parte): Nu va mai fi cu potiutia!

Fogg: Vomu incepe indata tractarile! Veniti, dómneloru! (Fogg dá Aonda braçulu, ér Archibald Nemei, — esu tot'i pe scara.)

Scen'a 2.

Passepartout, Fix.

Passep.: Acum trebuie se afe nenorocirea, cá nu mai exista nici unu mijlocu de scapare!

(Fix rãde batjocoritoriu.)

Passep.: Ce rãdi, satana négra?

Fix (se preface spariatu): Domingo nu rãde, Massa!

Passep. (privindu pung'a s'a de bani): Se te stórcã vré? Ah, esti deja stórsa! Nici o picatura de sânge nu mai e in vinele t'ale! (intórcẽ pung'a si aréta cá e góla.)

Fix (in parte rãde): Ha, ha, ha!

Passep. (furiosu): Érași!

Fix (cu ironia): Oh, nó Mass'a, Domingo nu rãde, Domingo trista!

Passep.: Nu remãne alt'cev'a de facutu, decãtu se me duc pe podu si se facu o saritura preste capu in mare! (vré se mérgã catra scara.)

Fix (in parte, rãde si 'si fréca mânile): Ha, ha!

Passep. (se ntórcẽ): De asta data inse nu me vei luã in risu, bestia! (I dá lui Fix o palma si prin acést'a 'si inegresce mân'a. (surprinsu): Ce-i ast'a?

Fix (furiosu): Ha! Misielule! (vrea se se arunce asu-pr'a lui Passepartout, dar' se opresce inaintea lui cu pumnii.)

Passep. (la o parte): Negrului i se iã josu colórea? E cev'a la midilocu!

Fix (furiosu): Ast'a mi-o vei plãti, miserabile tu.... ('si iã de séma si se opresce din vorba.)

Passep. (la o parte): Ba inca póte si vorbi de-odata cá unu albu!

Fix (érası cá Negru): Sermanu negru nu bate, alt'feliu Domingo si elu bate!

Passep. (la o parte): Aha, acum ar' vrea se 'si reia éra-si rolulu seu de arapu! Na, ascépta numai: (tare): Domingo, iubite amice, érta-mi violenti'a mea!

Fix ('i intórcẽ spatele): Oh nu, nu ne-amu ramasitu asia! (in dialectulu negrilor): Oh nó, Domingo vrea are mai multu.

Passep.: Vomu spalã éra-si de pe obrazu ofens'a! (Inmóie unu servetu in apa curata.)

Fix (in faci'a scenei intorsu, bate din pecioru): Oh yes! (la o parte): Voiu pune se-lu inchida pe misielulu cá pe tãnuitoriu de hoti!

Passep.: Vedu eu bine, cá nu poti lasã se siéda ofens'a pe obrazulu teu!

Fix (bate din petióre): No, no, no, no!

Passep.: Atunci viao'ncóce, tẽneru betranu! (arunca servetulu udu preste capulu lui Fix si-i fréca faci'a.)

Fix (aperandu-se): Te duci omu de nimic'a ce esti! Lasa-me....

Passep.: Mai anfãiu trebuie se-ti spalã palm'a de pe obrazu!

Fix: Miserabile!

Passep. (arunca la o parte servetulu, tiene cu amendóue manile capulu lui Fix cu faci'a spre elu) Ha! ('lu mesura bine cu privirea): Spionulu politienescu!

Fix (obrasnicu): Hei, da, eu sunt! Mai de parte ce vréi?

Passep.: Ce vréu? Ast'a o vei aflã indata, tinere! (i pune pedeca, 'lu trantesce la pamẽntu si inge-nunchia pe peptulu lui): Josu cu besti'a! Pe locu se-mi dai banii!

Fix (incercandu se se redice): Ast'a n'o voiu face!

Passep.: Banii mei, 'ti dõcu!

Fix: Mai bine moru!

Passep. (i pune pistolu 'n peptu): Hei bine, fia, — unu — doi....

Fix (desperatu): Stãi! — Éta-i, ia-i! (i dá unu pachetu de bancnote)

Passep.: Asti'a inca nu suntu toti! — Unu...

Fix (i mai dá bancnote): Stai! — Éta restulu!

Passep.: Minti! — unu — doi....

Fix (i mai dá restulu): Atunci ia-i si pe-aces-ti'a — si fii blastematu! (i dá cea mai din urma bancnota si cade obositu pe spate.)

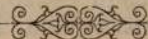
Passep. (privesce pe rëndu pachetele si se redica): Asia 'mi place si mie! Tóte suntu in ordine si in buna stare! — Acum esti liberu, domnule si am onóre a me recomandã!

Fix: Ne vomu intelni, tu lacheu alu unui telhariu — si tu insu-ti telhariu!

Passep. (face cá si cumu ar' sunã unu clopotielu): Clinglingling! — Jóne, luminéza-i domnului se ésa pe usia afara!

Fix (amenintiandu): Ne vomu intêlni! (ese.)

(Va urmã.)

DIVERSE

Cronica. — Scóla romana de fetitie in Clusiu. Lips'a unei scóle române de fetitie in Clusiu a indemnatu pre mic'a inteligintia romana de aici a încercá tóte modalitatile pentru de-a aduná mijlócele materiali necesaria spre infientiarea, ajustarea si sustinerea unei asemene scóle. Si déca pâna astadi nu si-a ajunsu inca scopulu: are totusiu mangaierea sufletésca ca din parte-si a facutu totu posibilulu si cá spriginita de publiculu celu mare este cu câtiv'a pasi mai aprópe de tiént'a nisuintieloru s'ale — dispunêndu astadi de unu capitalu frumusielu, care din anu in anu cresce si sporesce. — Totu spre acestu scopu va arangiá si in decursulu carnavalulu acestu'ia unu „*Concertu impreunatu cu dansu*“ in 8 Martie st. n., — la care invita pre intrég'a inteligint'ia româna de pretotindenea, rogându-o inca se benevoiesca a contribufi cu denariulu seu la sporirea fondulu scólei de fetitie intentionate a se infientiá in Clusiu, cá ast'feliu ace'a se se póta cu atátu mai curundu deschide in folosulu tenerei generatiune — a fiórialoru soçii, mame si femeii române.

Redactiunea acestei fôie inca primesce cu multiamita contribuirile spre acestu scopu si cuitandule publice le va inaintá la destinatiunea lor.

O cestiune lamurita — cu care inse nu suntu toti in curatu. In acestu restempu alu numeróseloru *petreceri filantropice* credemu cá nu e fara interesu a ne lamurí cu privire la o cestiune cu care nu suntu toti in curatu. E verb'a de banii ce incurgu cá *suprasolviri* si *contribuiri* la comitetele ce arangiaza *petreceri filantropice*. Noi cugetamu cestiunea acést'a a fi fórté lamurita. Anume, tóte petrecerile acestea se arangiaza spre unu anumitu scopu culturalu ori umanitaru; si acestu scopu 'lu au in vedere toti cei ce 'si rescumpera biletulu cu unu pretiu mai mare decâtu celu fixatu cá pretiu-de-intrare, precum si acei'a cari fâra de-a avé gândulu se participe la petrecere trimitu sume mai mari ori mai mici la adres'a comitetului, — priu urmare numai spre acestu scopu se si potu intrebuintiá sumele incurse ast'feliu. Séu cá se vorbimu si mai lamuritu: totu ce platesce carev'a participante la petrecere preste pretiulu de intrare precum si totu ce incurge din afora, adeca dela neparticipanti la petrecere, are de a se intrebuintiá spre scopulu spre care s'a arangiatu petrecerea. — Eventualulu defíctu cade totu-de-a-un'a in sarcin'a comitetului arangiatoriu, care inainte de-a arangiá cev'a petrecere trebuie se-si traga bene-sém'a cá óre din pretiulu de intrare incurgêndu dela publiculu la care póte contá cu óre-care securitate pótevá acoperí spesele petrecerei; si numai déca speréza acést'a — se mérga in jocu. — Alt'mintrea purcediendu — se insiela acei'a cari contribuie in credint'ia de-a inaintá unu scopu

culturalu ori umanitaru; cá-ci noi baremi nu credemu se se afle nici unu omu atátu de filantropu cá se succurga cu cotribuiri ori suprasolviri spre a platí sal'a de jocu, musicanti etc. pentru-cá la câtiv'a individi li s'a facutu de jocu.

O nóua reuniune culturala a femeiloru romane. Apelu. — Ajuta-te si Domnedieu te va ajutá!

Multa hula si ocará au pusu pe noi reuvoitorii neamului nostru, cá se ne infacisíeze lumei cá pre nisce venituri barbare si fapturi necioplite; femeia româna insa a remasu totu-de-a-un'a neatinsa de defaimarile lor. Strainii cercându a inegri partea barbatésca, n'au gasitu decâtu cuvinte de lauda pentru femeia. Frumuseti'a, talentulu, sírguintia, trezvía si alipirea de vatr'a stamosiésca a femeii române au fostu totu-de-a-un'a obiectulu de admirare pentru toti, câtu au staruitu se ne cúnosca. Ba mai multu. Românc'a-nora, carea intrându in famili'a straina a barbatului a romanisatu tóta cas'a, astadi a devenitu proverbiala.

Dela Lucreti'a lui Collatinus, Corneli'a Grachiloru si Plotin'a lui Traianu pâna la mam'a lui Stefanu celu Mare si pâna la tieranc'a din colib'a de astadi, românc'a cá Roman'a a fostu pavez'a gintei, mândri'a natiunei nóstre. In poterea vértutiloru ei inascute, femeia româna ni-a pas-tratu pâna astadi limb'a si caracterulu nostru nationalu.

Pâna astadi dá. Dar' ce va fi de-aci inainte? Ce viitoriu se aréta generatiuniloru nóue? Óre frumseti'a, talentulu, sírguinti'a, trezvía si chiar' neclintita alipire de tradiuniile strabune, suntu acestea de-ajunsu de-a portá si mai departe lupt'a cea grea, lupt'a cea mai nóua contra mojerneloru porniri, ce tindu a ne despoia de caracterulu geneticu alu parintiloru nostri?

Nu!

Acestea nu suntu decâtu insusíri nobile, cu cari se nasce femeia romana, gratie sangelui seu de vitia alésa. Insusíriile inascute insa, lasate in vo'pa loru atunci, candu puternice aparate suntu puse in lucrare pentru a le alterá, usioru potu degenerá.

Femeia romana are trebuintia de instructiune. Acést'a instructiune are se fie in consonantia cu insusíriile ei, se desvólte ér' nu se vicieze vértutile strabune. Ultoiu bunu nu e decatu acel'a, care se asimiléza sangelui, ér' nu-lu inveninéza.

Noi toti pre cati Ddiu ne-a binecuvéntatu cu mla-ditie familiare, cuprinsi suntemu de grija, candu ne gândimu la viitorulu fetitiiloru nóstre, — déca impregiurarile de astadi nu s'ar' schimbá. — Unic'a mangaiere in acestea témpuri grele jace in vitalitatea némului nostru, in firea s'a rabdurie si nici odata desperata, ér' cu deosebire in nemarginit'a darnicie a romanului de câte-ori e se apere limb'a s'a si caracterulu seu romanescu.

De acestea idei si sêntimentu conduse, femeile romane din Oraviti'a — éra-si femeia — au luat in mana causa intemeierei unui institutu romanu de crescere pentru fete, o idea carea de cativ'a ani se agitéza in poporulu nostru din tienutul acést'a, si carea isvoresce din adêncu sêmti't'a necesitate ce dílnicu bate la inim'a fie-carui parinte de familie. — La o conferintia ce s'a tienutu in sal'a casinei romane de-aici, adunata-s'a inteligint'ia nóstra de ambele secse in numeru aprópe completu. Aici s'a luat hotarirea unanima cá se se infintieze o reuniune de femei romane, a carei scopu maretiu se fie: intemeierea unui institutu romanu pentru crescerea feteloru. Ast'feliu amu credintu mai usioru si mai curêndu a ne poté vedé visulu cu ochii, bine sciundu cá nime altulu cá femeia are farmeculu, de-a deschide inimele la ori-ce facta sublima. Ér' de alta parte amu doritu cá in cadrulu unei reunitiuni, se li se deschida femeiloru nóstre unu campu mai largu de activitate, ce cu dreptu cuvêntu compete acestui factoru insemnatu in viétu'a sociala.

Toti intr'unu gându si o inima amu constatatu nu numai necesitatea, ci si posibilitatea realizarei scopului nostru generalu.

Din acésta conferintia subscrisii alesi fiindu cá comitetu provisoru, am fostu insarcinati cu indeplinirea lucrariloru preparatóre.

Venim deci cu respectul convenit și cu iubire caldă să rogă pe totu romanul, femeia și barbatul, care se interesează de scopul indicat, să binevoiască să se înscrie în listă noastră cu propusul hotărât de-a se face membru al „Reuniunii femeilor române din Oravita.”

Din conferința comitetului provisoriu ținută în Oravita-Montana, 3/15 Ianuarie 1888.

Ana Măgălică presidenta, Dr. G. Vuia secretariu. Membrii comitetului: Maria Ghidiu, Letitia Lepă, Anastasia Bistreanu, Livia Vuia, — Andreiu Ghidiu, Ionu Bistreanu, Sim. Măgălică, Ilie Traila, Ionu Lepă.

Balu filantropic în Blasiu. În seră dă de Trei Sănti a. c. s'a arănat în Blasiu, prin profesorii dela Institutele locale, unu balu filantropic în folosul „fondului pentru ajutorarea studenților miseri în casu de morbu.” Acestă este de regula celu mai frumos și mai cercetat balu românesc din Blasiu acum mai bine de 25 ani, decându s'a infintiatu fondulu umanitaru, în folosul cărui se arăngea. — Cu multa bucuria trebuie se constatam, cumcă și de asta-data balulu a fostu foarte bine cercetat și animatu, și a sporitu fondulu cu o sumă de preste 200 fl. v. a. — Petrecerea a ținutu până în diori de di. În pauza s'a jocat „Romanulu” și „Batuta” de 12 tineri. Dintre gentilele dăme și domnișore, cari au participatu la acăsta petrecere, fugitive mi-am însemnatu pe Onorabilele Dăme: Brendusianu, Ciato, Bianu, Turcu, Munteanu, Uilăcanu, Ariesianu, Gramă, Papiu, Deacu, Ungureanu, Negrutiu, Vlasă, Boeriu, Popu, — și pre Domnișorele: Bianu, sororile Brendusianu, Vancea, sororile Ciato, Campianu, Albini, Ordace, Vladu. — Au mai fostu o multime de frumseti române, dar'... cufundatu în vultorea jocului nu mi-a ajunsu timpul a le însemnă pre tôte.

Hymen. Dr. Emil Fekete Negrutiu medicu în Clusiu, s'a fidantiatu în 14 l. c. cu nepotă Redactorului acăstei fôie *Otilia Pușcariu*, fiică protopopului-parochu a Betleanului Grigorie Pușcariu.

Dărniciă Regelui Romăniei. Dăca generositatea este unulu din atributele caracteristice ale M. S. Regelui Romăniei, modestă S'a întrece liberalitatea S'a până în punctulu de a-o ascunde în ochii lumii. Se știe într'adeveru, că Suveranulu Romăniei dotăza cu cheltuielă S'a multe comune rurale cu școli și cu biserici, că înaltele S'ale bine-faceri oculte se întind la multe veduve, la multe orfeline, la multa lume scapată. Asiă în anulu trecut listă civilă a Regelui și veniturile Domeniului Coronei au datu că venituri 1.985.185 fr. contră 2.087.895 franci cheltueli. — În anulu curentu bugetulu cheltuelilor trece cu 239.350 fr. 60 bani pe acelă alu veniturilor. Ast'felu dintr'unu bugetu mai micu de 2 milioane, Suveranulu prelevă 400.000 franci pentru acte de bine-facere, burse, pensuni și subvențiuni acordate la școli său la biserici, plus 230.000 pentru Sinaiă și 180.000 franci pentru terminarea lucrarilor castelului Peșiu.

Institutu tipograficu rom. în Orastie voru se infintieze Romăniei din Orastie și giuru. Institutulu acestă va începe cu unu capitalu de 5000 floreni împartitu în 200 actii à 25 fl. De-odata cu inactivarea institutului se va deschide și o li-

brăria și se va infintia și o fôia romăna locală. — Celu mai strălucitu succesu!

Romăniei din Crai-Doroltiu — comit. Sătmăru — și-au propusu a-si infintia o *biblioteca populară* spre stărnirea și nutrirea gustului de cetitu a adulților știutori de carte. Neajungându-le înse mijlocele materiale a-si realiză acestu propusu, rōga pe toti romăniei că se le succurga cu obolulu lor, precum și pe auctorii și editorii de carti și scrieri romăne că se le gratifice cāte unu esemplariu din opurile lor. — Recomendându și din partene benevoitōrei atentiune a publicului romănu acestă cerere a lor, însemnam că ofertele de bani suntu a se trimite la adresă dlu Georgiu Stănciu preside și cassariu prov.; ăr' cartile la adresă dlu Alesandru Nemetu noc. și bibliotecariu prov. — în Király Daróc.

Diuaristicu. — **Numerulu festivu alu „Gazetei Transilvaniei”** a fostu o idee pre cātu de fericit pre atātu și de norocosu executat. — Chiar și adjustarea estera frumōsa și bogata ni indica progresulu facutu în acestu diumătate de seculu. ăra cuprinsulu numerului festivu arata îmbucuratoriulu sporiu dobanditu. — Pre lănga nimerită precuventare din pēnă redactorului respunditoriu de acum alu „Gazetei Transilvaniei” s'au mai tiparitu facsimilele numerului antăiu din 1 Ianuaru 1838 alu „Fôiei literare” și alu nrului 1 din 12 Martie 1838 alu „Gazetei de Transilvania”. Numai de cātu urmăza apoi nimerită fotografia a dlu Georgie Baritiu și o reprimire, scrisă de măstră pēnă a densului, că întemeiatoriulu fôiei iubilare: „Din trecutulu Gazetei, 1838 — 1850” — Lănga facsimilulu nrului 1 din 1 Jan. 1887 alu „Gaz. Tr.” se găsesc fotografiă repausatului Jacobu Muresianu șiedându și cetind fôia „Adeverulu”. Din pēnă lui s'a publicatu „Din trecutulu Gazetei. 1850 — 1878”, precum și unele din „Insemnarile sale memoriale”. — A treiă decore a nrului festivu este portretulu nemoritoriului Andreiu Muresianu și facsimilulu numerului 25 din 1858 a „Fôiei pentru miute, iuma și literatură” cuprindendu pre pagină prima „Resu-netulu.” — Cuprinsulu cronicariu apoi se încheia cu articolu-programu din nrulu 1 de la 17 Jan. 1878, cāndu luă redactiunea fôiei dlu Dr. Aurelu Muresianu. — După acăstea se însira productiunile în prosă și poesia a singuraticilor colaboratori său aderinti în viață ai fôiei iubilare. Intre cari gasim pre Michailu Cogălniceanu, B. P. Hașdeu, Vincentiu Babesiu, Titu Maiorescu, Aronu și Beniaminu Densusianu, Odobescu, Dr. Aug Laurianu, Dr. Ioanu Rătiu, Dr. Cordescu, P. Dulfu, Petra-Petrescu, V. Gr. Borgovanu, Gr. H. Grandea, I. T. Meră, Iuliu I. Roșca, Sevastiă Muresianu-Davidescu, Iosifu Vulcanu, Iacobu Muresianu, G. Simu, St. Emilianu, Ștefanu N. Bobăncu, Teofilu Francu, Traianu H. Popu, Gregoriu Maioru, I. Dariu s. a. Amu doră că acestu nameru, care întinde o lectură atātu de bogată, frumōsa și instructivă, se nu lipsesca de pre mēsă nici unui romănu știutori de carte.

Ce trebuie se descopere declaratiunea de amoru?

GLUME.

Lui Damaschinu. Toti suntemu intr'o parere:
Se conjuga a bea, bere;
Singuru numai Damaschinu
Scie verbulu: a bea... vinu!

Lumea 'ntr'ega chiar' se fie
Pentru hydroterapie,
N'o se-si lese Damaschinu
Terapi'a lui cu vinu.

Eleviloru lui. Pentru voi, copii, asiu vré
Cá pe lume s'aveti parte
Se 'nvetiati cátu scie-a bé
Si se beti cátu scie carte.

Unui ratacitu. In cercu 'n care te 'nvértesci
Ai noima de prisosu;
Nenorocirea numai e
Cá cercu-i viciosu.

Unui optimistu. Cum se nu le vedi pe tóte
Num'a 'n bine si 'n frumusu,
Cádu 'su trebile pe fačia
Cá ti-su crierii 'ntorsi pe dosu.

Unui prietinu. Te-ai inaltiatu atátu de susu
Iubitulu meu amicu,
Incátu se nu te miri cá-mi pari
De josu... atátu de micu.

Cotrolorii. Cotrolorii 'n tóta diu'a
Controléza directorii, --
Inse nu vedu cine óre
Controléza cotrolorii.

C. A. Cuza.

'Si cunósce muşterii.

e moriu cu tene, se me sférsiescu, --
Se véda lumea, cá te iubescu.
-- Lasa, lása cu acestea, cá le-am auditu prea adeseori
in vétia. -- Cátu proventu ai?

Cocierulu: -- Josu strengariloru! Destui am in cocia.